pagini bucovinene

ANUL III nr. 11 (35)

NOIEMBRIE 1984

SUPLIMENT EDITAT ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Coordonatele devenirii noastre

TRAIAN GÎRBA

PRIM SECRETAR AL COMITETULUI JUDEȚEAN SUCEAVA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Trăim în aceste zile de noiembrie momente de înălțător entuziasm, de puternică efervescență politică și legitimă mîndrie patriotică : marele Forum al comuniștilor, spre care se îndreaptă vibrația inimilor și gîndurilor noastre, va deschide noi și grandioase perspective de înflorire a patriei, de înaintare fermă, neabătută a României spre piscurile luminoase ale socialismului și comunismului. Directivele de dezvoltare economico-socială ce urmează a fi aprobate, după larga și democratica lor dezbatere în forma de Proiect, de către toți comuniștii, de masele largi de oameni ai muncii, conturează cu deplină claritate imaginea României socialiste de la sfîrșitul acestui deceniu, prefigurînd dimensiunile sale înnoitoare pînă în anul 2 000. Cutezătoarele orientări de însemnătate istorică sînt emanația gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele strateg al României moderne, care prin analiza profundă a posibilităților și cerințelor concrete ale mersului nostru înainte, a legităților obiective ale dezvoltării societății noastre socialiste, constituie o expresie elocventă a caracterului științific realist al politicii partidului, a modului creator în care sînt aplicate principiile generale ale socialismului științific la condițiile specifice ale țării noastre. Noua etapă deschisă de apropiatul Congres vine să se adauge armonios treptelor devenirii noastre de pînă acum, strălucitelor izbînzi înregistrate de națiunea română în cele patru decenii de viață liberă și cu deosebire în perioada inaugurată de cel de al IX-lea Congres al partidului, perioada cea mai fertilă din istoria patriei, denumită cu nețărmurită mîndrie „Epoca Ceaușescu". În impresionantul tablou al împlinirilor socialiste, pe care-l oferă astăzi chipul României, se înscriu și prefacerile structurale petrecute pe meleagurile sucevene.

Concludentă mărturie a acestei realități de netăgăduit este în primul rînd aprecierea pe care secretarul general al Partidului a făcut-o la marea adunare populară din municipiul Suceava cu prilejul vizitei sale de lucru din iulie 1982 : „Suceava a devenit un puternic centru industrial, are o agricultură dezvoltată ; ea a devenit, de asemenea, un centru al învățămîntului, al științei și culturii". Într-adevăr, străvechile plaiuri ale Țării de Sus sînt astăzi de nerecunoscut. Urmare a alocării unor importante fonduri de investiții, aici au fost ridicate puternice platforme industriale, adevărate citadele ale muncii și energiei creatoare, care pun în valoare cu precădere resursele materiale din zonă. Alături de îndeletnicirile tradiționale, cum sînt mineritul și exploatarea lemnului, și acestea, la rîndul lor conectate fluxului înnoitor, s-au creat noi ramuri industriale, între care chimia și construcțiile de mașini și au cunoscut o impresionantă modernizare industria ușoară și cea alimentară. Asemenea acumulări cantitative și calitative au amplificat potențialul industriei sucevene care realizează astăzi o producție de aproape 50 de ori mai mare comparativ cu anul 1945. Modificări radicale s-au petrecut în agricultură, în modul în care se lucrează pămîntul, în înfățișarea satelor și orașelor, în felul de a trăi și de a munci al oamenilor. De o deosebită înflorire se bucură arta și cultura, nordul Moldovei fiind, după cum se știe, depozitar al unor inestimabile valori și tradiții spirituale, terenul fertil pentru creație și pentru afirmarea acesteia. Dovadă stau în acest sens manifestările complexe organizate an de an în județ și care și-au cîștigat un binemeritat prestigiu pe plan național : Festivalul de poezie patriotică „Nicolae Labiș", Concursul național de pictură și grafică „Voronețiana", Salonul umorului, Concursul republican de interpretare instrumentală „Lira de aur", Reuniunea corală „Ciprian Porumbescu", Tabăra de literatură și artă plastică „Nada Florilor" de la Fălticeni, Festivalul cinecluburilor „Toamnă la Voroneț" de la Gura Humorului. Desfășurarea acestor notabile acțiuni reunește de fiecare dată numeroși creatori și interpreți în domeniile poeziei, muzicii, artelor plastice, graficii satirice, filmului etc. de pe tot cuprinsul țării. Caracterul divers și dinamic al vieții culturale sucevene însumează în acelasi timp o paletă largă de manifestări periodice și permanente destinate tuturor categoriilor de iubitori de frumos : concursuri, festivaluri, decade și săptămîni ale educației politice și culturii socialiste. O deosebită atenție se acordă conservării valorilor culturale, asigurării condițiilor optime de creștere a eficienței actului cultural-educativ. În ultimii ani, spre exemplu, au fost inaugurate două „case ale cărții", la Suceava și Fălticeni, și Complexul Astronomic Popular din Suceava, s-au deschis Colecția de artă „Ion Irimescu" și secția de științele naturii a Muzeului din Fălticeni, au fost instalate și integrate în peisajul urbanistic al județului un număr de 27 de lucrări monumentale semnate de reputați artiști ca Ion Jalea, Ion Irimescu, Iftimie Bîrleanu, Traian Brădean, Paul Vasilescu sau Marius Butunoiu, au fost organizate fondurile me-

(continuare în pag. IV)

CU TOATĂ INIMA MEA

Scriu despre partid așa precum tatăl meu
aplecat pe uneltele cîmpului
se risipea din primăveri și pînă-n toamnele tîrzii
rugînd pămîntul și cerul să rodească.

Scriu despre partid cu toată iubirea
așa precum mama uitîndu-și tinerețea
ne-a ocrotit pe toți și ne-a deprins
cu trecerea neîntinată prin lumină.

Scriu despre partid și simplu și cu demnitate
știindu-mă un fir de iarbă umblătoare
un bob de grîu rodind în limba românească
trup pătimaș cu suflet de răcoare.

Scriu despre țară împătimit de frumusețea ei
de oamenii ce-i împlinesc destinul
plătind cu nopți de neodihnă și iubire
pentru ca ea să dăinuiască-n nemurire.

Scriu despre partid și țară cu toată inima.

George DAMIAN

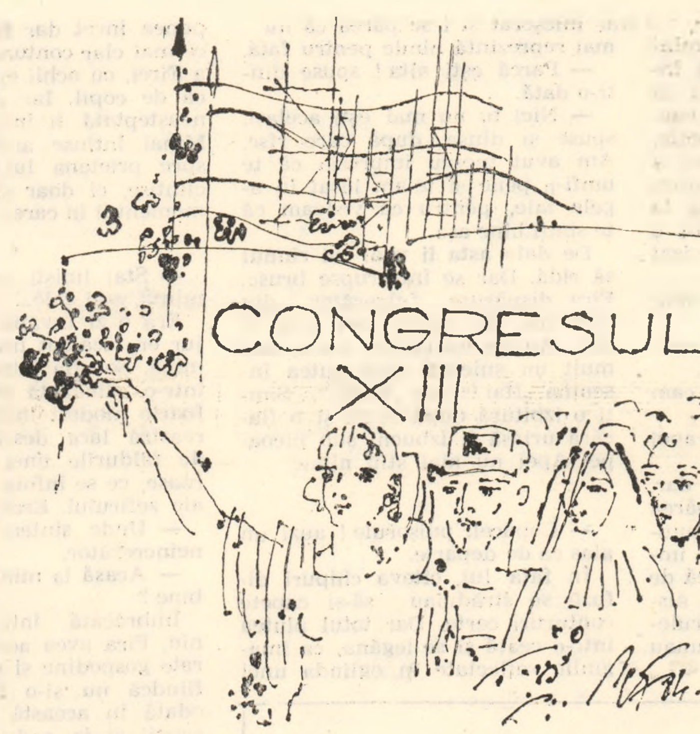
autograf MIRCEA BRAGA

„Bucovina este istorie coborîtă în spiritualitate"

Bucovina a reprezentat întotdeauna pentru mine un spațiu de legendă, ceea ce vrea să însemne istorie coborîtă (sau urcată !) în spiritualitate. Mai înseamnă aceasta că „racordarea" la acest spațiu românesc, firească, „naturală", se poate petrece — atașînd tensiuni afective — sub orizontul culturii, al gîndului și simțirii provocate prin desfășurare în structurile zămislite de alt gînd și simțire. Numele de localități (unele chiar pot ieși de sub rigori administrative) aproape nu mai au importanță. Oricum, mai întîi aici ne întoarce vestea marilor ctitorii artistice domnești, durate în piatră și mai ales în culoare, căutînd pragul fragil al acelui visat albastru de Voroneț. Și tot aici revenim, la început, constrînși de posibilul și imposibilul prinse sub zodia cunoscutei Balade. Aici ne gîndim că artisticul concentrează, în mișcare adîncă, energiile aparent neutre ale povestitorului din Humulești. Cum tot aici se adună semnificații de substrat la lectura, ritmată de consecvente împămînteniri, a magului venit cu Creanga noastră de aur. Și sigur — am putea continua, dar va trebui să se întoarcem pentru a începe, tot de aici, cu povestea celui pe care Constantin Noica, dintr-un Păltiniș care vrea să însemne ascensiune în absolut, îl vede — cu marea vocație oraculară a filozofului — ca om deplin al culturii românești.

Am depășit granițele Sucevei ? Dar am spus de la început că Bucovina este istorie coborîntă în spiritualitate. Deci cultură. . . Deci fără limite. . .

Mircea Braga

Desene de ION CARP FLUERICI

A PRIVI

DESTIN CREATOR

Sămînță de lumină rodește spornic în orizontul patriei, întrupîndu-se în facerile minții și brațelor, iradiind din nestematele împlinite în conștiința fiilor ei. Înfrățite într-o tulburătoare imagine, zidiri de gîndire și faptă comunistă, întemeieri monumentale în spațiul mereu înnoitei și întineritei țări, edificii înălțate în și pentru spirit dau seamă despre puterea muncii libere și frumusețea vieții trăite în demnitate. Îndrăznește ochiul-gînd îmbrățișarea nesemuitei priveliști, cît cuprinsul românesc de largă, și cutezanța i se răsplătește cu prețul mîndriei și al bucuriei. Dar acest ceas hotărîtor de destin — cînd timpul (privilegiat) intră direct în istorie încununat cu numele înaltului forum al comuniștilor — îndeamnă privirea să scruteze și dincolo de zările prezentului. O îndrumă spre viitor ideile-reper din propozițiile rodnice ce alcătuiesc directivele devenirii noastre. Prin lucrarea lui a prevedea, desfășurată sub semnul iscusirii științifice și al responsabilității, evoluția realității dinamice a fost „supusă" și se află cuprinsă într-o revelatoare plăsmuire conștientă ; iar a vedea prin anii ce vin, pînă către prag de nou mileniu, devine o facultate proprie fiecăruia. Întrezărim, astfel, treptele cuceririi temerare a noii altitudini ale progresului ; anticipăm, asumîndu-ne hotărîrea strădaniilor trebuitoare, chipul noii etape a afirmării destinului creator al națiunii; cugetul se mlădiază în descifrarea căilor de transformare a proiectelor în izbînzi concrete. Și sîntem mai bogați prin cîștigul „privirii", prin înțelegere și implicare.

Ion NEDELEA

Reporter

Așteptînd ziua 1300

Șantierul te copleșește cu „datele" lui. Cu legile lui. Nu numai cu desfășurarea sa pe cîțiva kilometri. Mai ales cînd directorul, volubil — cum nu pare la prima vedere — te împovărează cu înțelesuri sugerînd neodihnă, efort, zbatere, căutări. Și cînd acesta — inginerul Gheorghe Prepeliuc — te surprinde nepregătit pentru acceptarea afirmației :

— Am aplicat, într-un moment mai dificil, o strategie — ca să-i zic așa — a riscului... În materie de aprovizionare.

— Cînd aveați certitudinea reușitei...

— Numai într-o asemenea alternativă.

Au urmat argumentele. Logice. Acea inimă energetică a Sucevei, întreprinderea electrocentralei, se va constitui din peste 50 mii tone de utilaje tehnologice și echipamente.

— Furnizorii lor, de ordinul zecilor, se află în multe, în foarte multe zone ale țării. Sîntem în necontenită legătură cu ei. Stabilirea datelor de livrare e o operă nu dintre cele mai simple. Devansul — aici e riscul, el putîndu-se numi stocare — îl corelăm atent cu putința de a le monta. Și putința e de partea noastră. Aici lucrează două mii de constructori și montori, ținînd de patru ministere.

Alte cifre, alte precizări. De care nu am putut și nu am vrut să scap. Exacte și, aparent, reci. Laolaltă sugerînd un travaliu constructiv impresionant. El începea în februarie 1983. Încît, ieșirea în spațiul viu al șantierului ni se părea o chemare către înțelegere. Către ziua de muncă a oamenilor...

Era luni.

— Acum îmi pun problemele pe orbită. Pentru o săptămînă. Cel puțin. Fără perspectivă limpede nu poți trăi. Și nu știi pentru ce trăiești.

Afirmația aceluiași director mă însoțea în burnița ce ne umezea obrajii. Eram cu inginerul Dan State, diriginte de șantier-montaj la obiectivul „Cazan 420 tone abur pe oră". Pămîntul pe care călcam îmi părea sfînt ca aluatul frămîntat de mîna femeii. Așa gîndeam. Poate așa gîndea și tînărul inginer. Și un altul, tot diriginte, pe care-l cunoscusem ulterior, cînd stropii de apă deveniseră rostirea umbroasă a toamnei peste construcțiile din metal și beton. („Vedeți, șantierul are doi dușmani : ploaia și soarele. Primul te ține în noroi, al doilea în praf. Totu-i să te înveți cu ei, să-i accepți. Altfel nu e posibil, nu ești constructor. După aceea vin adevăratele satisfacții. Cînd vezi ce s-a făcut, ce s-a înălțat. E ca o biruință..."). Dar pînă să ajungi aici ?

Încercam să „prindem" o imagine de ansamblu. De jos, de la sol, par a domina dealurile de dincolo de Suceava, pe care stau, în liniște, cu pomi lîngă geamuri, casele din Lisaura și Tișăuți. De sus însă, de la aproape 56 metri înălțime cît va avea fiecare din cele trei cazane reprezentînd inima întreprinderii, ce va pulsa abur tehnologic și apă fierbinte spre cele două zone industriale ale municipiului, vatra șantierului te cucerește. Mai întîi, țesătura metalică din preajmă. Apoi.. golul pregătit cu febrilitate. În el va viețui cazanul nr. 1 — o complicată țesătură de oțel, care numai la sistemul fierbător va încorpora 280 tone de țeavă. Și alte construcții. Se numesc : „Estacada de descărcare", „Turnuri de întoar-

(continuare în pag. IV)

Ion PARANICI

Cronica literară

Virtuțile poetice ale șoaptei

Cînd ating o anumită vîrstă a maturității, vulnerată de amintiri, dar mai puțin vulnerabilă la indiscrețiile lumești, poeții și chiar prozatorii tipăresc, uneori, pe frontispiciile volumelor dedicații: mamei, soției, fiicei, în general ființelor apropiate de gen feminin. Ei exprimă, de obicei, în aceste scurte precizări, mai mult biografice, gratitudine, admirație, iubire etc. Astfel persoanele dragi intră grațios în istoria literaturii, iar cititorii și cititoarele privesc aceste gesturi compensatorii cu simpatie, admirație și chiar cu inocentă invidie. Volumul de debut, de al doilea debut, al lui Victor Rusu (primul, consumat cu ani în urmă în cunoscuta casetă a Editurii Junimea, a fost prea firav cantitativ pentru a putea susține niște judecăți de valoare) nu mai are nevoie de dedicație; iubirea — **dragostea**, zice poetul — este coloana vertebrală care îi asigură verticalitatea și ea are o singură adresă, nenominalizată dar permanent sesizabilă nu atît din date portretistice, cît din stările de suflet pe care le declanșează. Spre deosebire de majoritatea confraților de generație (sau, mai nou, promoție, ceea ce vrea să însemne că schimbările în poezie au devenit mai rapide iar solidaritatea mai restrînsă), Victor Rusu nu refuză lirismul ca substanță a poeziei și cu atît mai puțin este dispus să-l măcelărească sau să-l îngroape cu diferite unelte și instrumente artistice. În consecință, **De dragoste** este liric prin excelență și, uneori, chiar sentimental, fără a prezenta simptome de desuetudine, și asta pentru că emoțiile pe care le comunică aparțin unui om al timpului nostru care posedă tăria de a nu-și refuza, cu cinism (adeseori trucat) sau cu stinghereală, gena sentimentelor, care nu consideră condiția insului modern incompatibilă cu trăirile afective tensionate și sincere. (Ar fi ridicol să acuzăm de vetustețe sau inaderență la lumea noastră pe un Saint-John Perse pe un Odysseas Elytis !).

Spunem că tema centrală a volumului este iubirea iar nu dragostea, pentru a introduce o diferență de nuanță: centrul de emisiune al lirismului nu este în exclusivitate erosul, în sensul mai restrîns al cuvîntului, iubirea acoperind o arie mult mai largă și, de ce nu, cu mai multe altitudini ale relațiilor poetului cu lumea. În centrul lumii sale este femeia sa și de la cuplul astfel se constituie unghiul de perspectivă asupra existenței din care este privită viața. Astfel poezia lui Victor Rusu este intimistă, nu însă ca o consecință a reacției retractile a poetului în fața violențelor existenței, nici ca reflex al vulnerabilității sau fricii; cuplul este o sursă de energie și un punct de sprijin. Mutatis-mutandis el are virtuțile celui din **Cărticica de seară** a lui Tudor Arghezi. În interiorul lui nu se instaurează, ca la marele poet, pasiunea incandescentă a factorului masculin, ci o stare de tensiune benefică și, în cea mai mare măsură, pură: „Într-un fel de apă adîncă / Mă trage inima mea. / Tu ai să vii, / Ai să vii. / În odaie numai muzica va suna. / O culoare albă / De ziduri te va cuprinde / În dans. / Și pe un fel de apă vei aluneca, / Luneca" **(Dansul)**. Senzualitatea este prezentă cu o discreție maximă, aproape pudibondă, și într-o expresie grațioasă, ca un dans ritual: „La flacără se preface ea / În metale. / Numai la flacără ea / Se poate preface. / Și numai o zi. / Altminteri e albă / Cum n-am cunoscut" **(Altminteri)**. Cuvîntul, ca expresie a iubirii, trece în planul al doilea, comunicarea producîndu-se undeva mai în adînc după un cod care cititorului nu îi este accesibil. Combustiile sînt puternice, dar au loc în zone profunde din care răzbat la suprafață numai **semne** care se țes într-o rețea fragilă și transparentă: „Cum stai tu / În inima păsării? / Cînd zboară pasărea, / Tu nu ești oare / Ghemuită de spaimă? / Și cînd pasărea nu se mai aude / Și cînd pasărea nu se mai vede / Și cînd pasărea nu mai e, / Tu ce ești?" **(Cînd pasărea nu mai e)**. Starea primară a iubirii este uimirea, după cum se vede și din citatul de mai înainte, și din această stare glisează într-o idolatrie care nu are nimic din agresivitatea posesivă a zelatorilor pentru că nu cere nimic decît ceea ce poate primi: „Cînd nimeni nu te vede, știu, / Tu nu gîndești la nimic. / Doar ochii tăi sînt mari / În liniștea casei" **(Cînd nimeni nu te vede)**. Uneori iubirea declină în puseuri miniaturale de superioritate; iubita este prețuită pentru fragilitate sau, tot ca la Tudor Arghezi, pentru exisența în afara „otravei gîndirii", într-un dulce semn edenic al conștiinței în sine: „Mai am o bucată de vreme. / Pînă atunci am să-ți cînt. / Șezi / Și ascultă: / Adesea ești ca o frunză. / Adesea te uit" **(Pînă atunci)**. Chiar și blestemul (de dragoste) este lipsit de agresivitate virilă, sensul către care conduce el nefiind o posibilă trădare a femeii, ci aneantizarea iubirii prin dispariția bărbatului: „Să plîngi încet. Zăpada să cadă. / Atleții să treacă zburînd în defilare. / În carnea de sticlă / Să simți înfiorarea muzicală / A plecării mele. / / Și să rămînă doar printre perdele / Fosnirea zilei ca o amînare" **(La urmă)**. Mereu șoptită, poezia de dragoste a lui Victor Rusu posedă o sinceritate deloc retorică și are transparența răcoroasă a apei abia ieșite din stîncă.

Aceleași virtuți le au și poemele care ies din sfera dragostei, păstrînd însă iubirea ca atitudine esențială față de lume. Pledoaria pentru pace se traduce în evocarea unui peisaj rustic cu rezonanțe din Teocrit. **(Cum să vorbim despre pace)**. **Patria senină** traversată de un fior blagian este o grădină pătrunsă de o limpede stare de grație. Chiar și neliniștea în fața morții (încă nematurizată), sau sentimentul golului existențial se surdinizează pînă cristalizează în stări muzicale **(În loc să ne privim în tăcere, În acea dimineață, Din tot ce cunosc)**.

Cel mai realizat poem al volumului, și care pare a anunța deschiderea și potențialul liric al viitoarei producții a poetului, este **Umbra lui Icar**. Se simte aici influența benefică a lui Odysseas Elytis, în sensul capacității de a conferi arhitectură clasică unor stări de suflet și unor reflecții evanescente, posedînd limpezime înșelătoare, dar nu și rugozitățile masculin-caline ale marelui grec.

Ultima secțiune a volumului — **Cîntec de despărțire** — este, de fapt, o invitație discretă la viitoare întîlniri cu poezia. Se pot discerne aici (pe alocuri și în celelalte două părți ale volumului) linia pe care va evolua poetul și, îndeosebi, cîteva din posibilele teme și motive în care va ancora. Bunăoară, un patetic apel pentru menținerea stării de puritate promite o posibilă dramă a inerentei maculări a eu-lui liric, după cum **Te-aș iubi** este, sperăm, promisiunea unor probabile seisme în straturile, deocamdată aparent atît de calme, ale trăirilor erotice. O personală definire simbolic-oximoronică a poeziei ca și furtunile anunțate (emfatic !) în ultimul poem al cărții ne permit, de asemenea, să mizăm pe acest debut pe care-l consdierăm cel mai propițător dintre cele pe care le-a girat, în poezie, anul acesta, Editura Junimea.

Mihail IORDACHE

PROZĂ

ONU CAZAN

SURPRIZA

Mergea prudent și nu era îngrijorat decît la gîndul că o să-l certe taică-su pentru să lipsește atît de-acasă. Deși era aproape de țintă, o idee i se înfipse pe neașteptate în cap: nu cumva totul era doar o înscenare abilă, ca să poată pune mîna pe dînsul? Inima își accelerase ritmul și-i auzea izbiturile-n tîmple. În fond, ce știa el despre acest „nea Toader", care-i dăduse plicul și-i transmisese parola? Nici nu-l văzuse ca lumea în întunericul din parc. Observase doar un ochi sub sprînceana întunecată și o dungă pronunțată de-a curmezișul obrazului drept. Desigur, o cicatrice, fiindcă se distingeau parcă și urmele copcilor. În rest, fața-i era ascunsă sub gulerul înalt al pardesiului ud și uzat.

Se știa destul de nedibaci și se temea că, încolțit de copoi, va scăpa o vorbă anapoda, de pe urma căreia aveau să sufere alții, avea să sufere organizația. De fapt, ce știa el despre organizație? Nimic sau aproape nimic. Îl cunoștea pe Tiron, pedagogul de la profesională, care aducea mai degrabă a fiu de burghez, decît a utecist, prin aerul său de intelectual pedant. E drept că Tiron îi vorbise și despre vreo treizeci de tineri ca el, cărora se eschivase să le pronunțe numele. La ei, la toți acești necunoscuți se gîndea Mihai acum, oprit sub castanul cu coroana neagră — ultimul punct de reper ce-i fusese indicat înainte de cișmeaua cu rozeta de aluminiu cu zimți.

Își simți degetele tremurîndu-i încet și se rușină. E absurd, ce dracu! își zise. Nu mai sînt un copil. Tata o să... O luă la dreapta după gardul de fier forjat. Ajuns la cișmea, pipăi rozeta și se făcu că bea apă, deși îl apăsa stăruitor un nod în stomac. Simți zimții în vîrful degetelor și avu certitudinea că se află la locul indicat. Nu se auzea nici o mișcare. Doar foșnetul încărcat de taine al frunzelor. Un bec stingher se bălăbănea la vreo cincizeci de pași, ca o limbă incandescentă de clopot, provocînd un joc fantastic de umbre și lumini. După un timp, tuși, așa cum i se stabilise să-și facă simțită prezența. Asta era o „preparolă". Numai că tușise puțin cam prea tare și oarecum ostentativ. Auzi un pîrîit ușor, ca de hîrtie lovită cu piciorul și rămase cu privirea pironită în inima întunericului de dincolo de stradă. Nu cunoștea locul, nu mai umblase pe-aici, deși se stabilise în tîrgușorul acesta de mai bine de-o lună. Casele erau rare și, la ora aceea (probabil că trecuse chiar de unu după miezul nopții), nu era nici țipenie. Deodată tresări speriat. Auzise un zgomot surd, urmat de o apariție stranie, o umbră care se tîra pe pămînt spre dînsul. În prima clipă înlemni, dar descoperi imediat că erau două mîțe care se fugăreau. Își reveni cu greu din emoție. Întîi a auzit niște pași, apoi a observat statura unui om. Umbra înaltă se apropia iute. Abia la mijlocul străzii a înțeles că-i o femeie. De ce nu mi s-a precizat asta? se miră el contrariat.

— Aveți un foc? Mi s-au udat chibriturile și...

Era exact ce trebuia, dar nesiguranța stăruia în capul lui.

— Am o brichetă, dar... e cam greoaie.

— Vino după mine, auzi el apoi porunca și se supuse.

Nu-i putea distinge chipul, dar, ciudat lucru, glasul ei i se părea foarte cunoscut. Numai o anumită fermitate, care lui i se impunea, părea să o deosebească de ceea ce... Traversau probabil niște grădini părăginite, cu buruienile încîlcite, care le îngreunau înaintarea.

— Dă-mi-l! zise femeia, întorcîndu-se spre dînsul.

Îi simți degetele apucîndu-l de antebraț. Își scoase cu gesturi automate șapca, descusu iute căptușala într-un colț știut și îi întinse plicul minuscul, ușor foșnitor. Dar mîna nu-i apucă imediat hîrtia împăturită și băiatul se uită atent la fața omului de legătură. Obișnuindu-se cu întunericul, putea distinge bine...

— Tu?! auzi glasul ei mirat.

Nu-i fu greu s-o recunoască.

— Fira! rosti, la rîndul lui, sugrumat de surpriză. Apoi, după o clipă, adăugă: Tu ești omul de legătură?!

— După cum vezi! Numai că nu-nțeleg ce-i cu tine... cînd ai intrat în mișcare?

— De-o lună. N-am prea făcut însă mare lucru pîn-acum. Dar tu? Te știam la Mănăstireni. Eram îngrijorat că te-ai îmbolnăvit.

— Am fost, într-adevăr, bolnavă, dar mi-am revenit.

Rîseră amîndoi, stingheriți de o atît de neașteptată întîlnire și-și împreunară mîinile. Fata vîrî repede hîrtia-n sîn. Se priviră apoi lung și Mihai avu senzația că între ei a intervenit ceva nou, care le-a tulburat relațiile de prietenie. El o socotise pe Fira slabă, fără personalitate. Se simțea bine ca „bărbat", cînd încerca s-o încurajeze; etalîndu-și superioaritatea experienței sale de viață. Acum se vedea pe sine micșorat și i se părea că nu mai reprezintă nimic pentru fată.

— Parcă ești alta! spuse dintr-o dată.

— Nici tu nu mai ești același, spuse și dînsa, după care rîse. Am avut mereu impresia că te umfi-n pene și te-am lăsat în apele tale, pentru că vedeam că te simți bine așa.

De data asta îi veni lui rîndul să rîdă. Dar se întrerupse brusc. Fira dispăruse fulgerător din fața lui, de parcă nici n-ar fi fost. Auzise un cuvînt scurt, mai mult un șuierat, care putea însemna „Hai!" sau „Fugi!"... Simți o izbitură după ceafă și o flacără uriașă îi izbucni sub pleoape. Apoi nu mai știu nimic.

*

— Copăcel, puișorule! auzi un glas ca de departe.

În fața lui, cîteva chipuri difuze se străduiau să-și capete contururi certe. Dar totul plutea într-o ceață și se legăna, ca imaginile reflectate în oglinda unei ape. Cineva rîdea.

— N-ai auzit întrebarea? Cum te cheamă?

În clipa aceea îi răsună în memorie șuieratul acela scurt care însemnase „Hai!" sau „Fugi!", își aminti de izbitura neașteptată și se dumeri complet. Toate îndoielile i se risipiră și chipurile bărbaților îi apărură cu toată claritatea. Își frecă fața cu palmele, privi în jur, se cercetă pe sine și nu se mai miră de nimic.

— Sînt Mihai Lăcătușu, spuse simplu, încheindu-și un năsturaș la gulerul cămășii. Am și buletin, pot să vi-l...

— Lasă buletinul! Spune care ți-e numele adevărat?

— Nu-nțeleg! Se poate ca un om să aibă două nume, unul neadevărat și altul...

Pumnul primit în plex îl făcu să icnească și-l apucă un sughiț spasmodic.

— Ce făceai singur în grădină? Pe cine așteptai la ora aceasta înaintată din noapte?

Auzise bine, omul pronunțase cuvîntul „singur". Așadar, pe ea n-au văzut-o, e liberă! Iar plicul din căptușeala șepcii a ajuns unde trebuia. Din clipa aceea cu el s-a petrecut un fenomen curios: n-a mai auzit nici unul din cuvintele ce i se adresau. Le studia oamenilor trăsăturile, le vedea mișcarea buzelor, pupilele injectate de ură. Peste aceste chipuri grotești se suprapunea încet dar ferm, din ce în ce mai clar conturată, fața senină a Firei, cu ochii ei mari, albaștri, ca de copil. Iar cînd o izbitură neașteptată îi întunecă privirea, Mihai întinse amîndouă mîinile spre prietena lui, care nu se clintise, ci doar clipise scurt, în momentul în care...

*

— Stai liniști, nu te mai frămînta, n-ai voie...

Era o zi învăpăiată și totul în jur era scăldat într-o baie de lumină. Se afla într-un pat îngust, într-o cămăruță strîmtă și ea și foarte modest mobilată, cu o fereastră larg deschisă, încadrată de faldurile unei perdele vaporoase, ce se înfoia la adierile moi ale zefirului. Erau doar ei doi.

— Unde sîntem? întrebă el neîncrezător.

— Acasă la mine. Te simți mai bine?

Îmbrăcată într-un capot vișiniu, Fira avea aerul unei adevărate gospodine și el o privi uluit, fiindcă nu și-o imaginase niciodată în această postură. Ușa scîrțîi și în cadrul ei apăru silueta înaltă a unui bărbat, cu sprîncenele groase, care-i zîmbi reținut.

— E tatăl meu, nu te neliniști, spuse fata.

Atmosfera aceasta casnică îl intimidă de-a binelea. Nu izbuti să scoată nici un cuvînt. Privi lung la omul care se apropie de patul lui parcă măsurînd suprafața odăii și cînd acesta îi întinse brațul cu palma aspră, desluși pe obrazul părintelui Firei o cicatrice foarte pronunțată.

— Ai fost tare, tinere! vorbi bărbatul și Mihai recunoscu glasul celui ce-i transmisese parola și-i înmînase plicul. Nici nu-ți dai seama ce servicii ai adus, în felul acesta, partidului...

— Vreau... vreau..., se bîlbîi de cîteva ori, sugrumat de lacrimile care i se adunau în gîtlej, după care, nereușind să încheie fraza, întoarse neputincios fața-ntr-o parte.

— Ce vrei să spui? îl încurajă omul, așezîndu-se ușor pe pat alături de dînsul.

— Aș vrea să... să... să-i spuneți și tatii ce mi-ați spus mie acum. Ca să nu mă certe c-am lipsit atît fără știrea lui de-acasă.

— Tatăl tău știe tot, zise „nea Toader" zîmbind și încheindu-i năsturașul de la gulerul cămășii. Doar el te-a recomandat în organizația U.T.C.

— Cum și tata este...?

— Nu știai?

O pală de vînt izbi fereastra și un ochi de geam se sparse cu zgomot, provocînd în cameră o adevărată explozie de scîntei. Dar nimeni nu luă în seamă întîmplarea.

Marele premiu „Nicolae Labiș"

Ion MANOLE
(Suceava)

Elegie despre pasărea albă zburînd din aripa poetului

Din inima soldatului a crescut
un fir de iarbă
iar eu am scris un poem despre
firul de iarbă
crescut din inima soldatului
Din piatra rîului
s-a născut o umbră
iar eu, poetul acestei democrații
am scris un poem despre umbra
fulgerată a pietrei
Din trupul iubitei, neașteptat
s-a înălțat un templu
iar eu am scris un poem
despre ruina templului crescut peste
trupul iubitei ca o ființă
Din inima poetului a zburat o pasăre albă
iar eu, neașteptatul,
am scris un poem despre
pasărea albă
desculț, desculț, desculț,
în iarbă.

Columna patriei

De la infinit la adevăr,
de la prunc și pînă la țărînă,
de la poartă pînă lîngă cer
graiul nostru dulce se îngînă.

Patria din graiul nostru sfînt
calm se primenește în lumină
și-nveșmîntă-n lacrimă de-argint
arcuirea noastră carpatină.

Tainic limpezindu-se sub cer
ochiul nostru lacrima despică,
Voroneț de dor și de mister
la fîntîni de suflet se ridică.

*
* *

Aurindu-și frunzele preablînd
ca-ntr-o necuprinsă catedrală
toamna libertății din cuvînt
peste obcini lunecă domoală.

Sărbătoarea naște-un anotimp,
cugetul și fapta dau în floare,
Omul tînăr urcă demn prin timp,
ochiu-i se preschimbă în izvoare.

Brațele-nfrățite-n arc de dor
mîngîie semințele și lemnul,
pașii înflorind spre viitor
la hotar de ev își lasă semnul.

Clipa dalbă a florilor de măr
în această trecere fierbinte,
visul se transformă-n adevăr,
adevărul bîntuie-n cuvinte.

Luminînd prin sînge și prin gînd,
versul toamnei cu miros de faguri
curge cu ninsoare de colind
primenind aceste vechi meleaguri.

*
* *

Împlinind legende și dorinți
sieși și stăpînul și profetul,
fericit pămînt dintru părinți,
încă multpreafericit poetul!

Prin columna Patriei vibrînd
înflorind ca ramul pe tulpină,
ești acum mai mîndră ca oricînd,
dulce și frumoasă Bucovină!

Slavă libertății din cuvînt,
toamnei rotunjindu-și rodul — slavă!
Lasă-mă cu fagii să te cînt,
strînge-mă la sînul tău, Suceavă!

*
* *

Din părinți întruna izvorînd
neclintită, liberă credință
înflorește patria din gînd
în aceeași unică ființă.

Patrie de suflet și de dor,
cinge-ți fruntea 'naltă cu izvoare
și-nveșmîntă-n cînt de tricolor
fiul tău viteaz și bun și mare!

Omul care dîrz și neînfricat
sub seninul cerului de-amiază
întru slava graiului curat
la lumina Patriei veghează!

Ion COZMEI

La începutul anului 1943 — eram elev la Suceava — citeam în presă că Tudor Arghezi ține o conferință la București, la Ateneu, despre Eminescu. Conferința stîrnise vîlvă. Cel mai mare poet român după Eminescu vorbea despre Luceafărul poeziei românești. Succesul conferinței a fost atît de mare, încît, la cererea publicului, ea a trebuit, peste o săptămînă să fie repetată. În vară, conferința a apărut, sub forma unei cărticele de 60 de pagini. Am cumpărat-o, am citit-o și-am recitit-o... „Eminescu e sfîntul prea curat al ghiersului românesc", spunea conferențiarul. „Eminescu a fost ceea ce se cheamă un caracter. Într-altfel, nici nu se putea să fie ce a fost și ce este... Eminescu e, se poate spune, primul scriitor de profesie român... Eminescu iubea strădania de ajungere la formă, dar o dată atinsă, din punctul visat o fracțiune, cred că era, ca și în dragoste, decepționat..." Cuvinte profunde și, spuse de Arghezi, răscolitoare pentru liceanul de atunci care le citea.

★

După aproape două decenii, asistam la sărbătorirea poetului octogenar, în aceeași sală, a Ateneului Român. Vorbeau Călinescu, Vianu, Eftimiu, Philippide, Bogza... Poetul se afla în față, înconjurat de familie, în prima lojă din stînga sălii. „Dacă ar trăi Eminescu", își încheia vorbirea Geo Bogza, „și, ca să-i pot săruta mîna, ar trebui să mă duc pînă la capătul lumii, n-aș ezita nici o clipă s-o fac. Acum, cînd un alt Eminescu se află chiar între noi, vă rog să-mi îngăduiți să mă înclin, în același fel, în fața geniului său..." Și, cu statura sa înaltă, Bogza s-a îndreptat, în ovațiile sălii, spre loja lui Arghezi, în fața căruia s-a plecat, voind să-i sărute mîna, ceea ce maestru n-a îngăduit.

★

Întîlnire la Facultatea de Filologie din București. Amfiteatrul Odobescu neîncăpător pentru studenții și profesorii veniți în mare număr să-l vadă pe poet. S-au pus multe întrebări, la care Arghezi a răspuns, au fost discuții și, la plecare, poetul a trebuit să treacă, pînă la decanat, situat în altă aripă a clădirii, printr-un lung coridor viu de tineri entuziaști care-l aplaudau. În cabinetul decanului, poetul era vădit emoționat. Pe coridor, se mai auzea freamătul studenților care nu se-ndurau să plece, așteptîndu-l pe maestru. Decanul facultății i-a oferit poetului fotoliul său, din spatele biroului. Arghezi a refuzat, spunînd, cu ironia-i subțire, că... nu-i pentru el.

★

Un an mai tîrziu, în 1964, mă aflam la Sorbona, cînd am aflat că Arghezi vine la Paris, cu prilejul apariției, la Editura Seghers, a unei culegeri, în franceză, din poeziile sa-

TUDOR ARGHEZI

le. Invitat la o întîlnire cu studenții secției de română ai universității parisiene, poetul a acceptat cu plăcere. În ziua hotărîtă, a venit însoțit de Mițura. Sala Institutului Român al Sorbonei era plină. Între studenții care frecventau cursurile de română se aflau și unii mai în vîrstă : un fermier din Bretagne, de pildă, de 38 de ani, o doamnă din Paris, traducătoare, de 52 de ani... Însoțindu-l spre sala unde urma să aibă loc întîlnirea, l-am prevenit pe Arghezi :

— Maestre, în sală o să vedeți și oameni mai în vîrstă. Să știți că și ei sînt studenți.

— Dar ce, m-a întrebat, privindu-mă cu ochii săi jucăuși, au rămas repetenți ?

— Nu, maestre, i-am spus, sînt oameni interesați de limba și de cultura română.

La intrarea în sală, studenții s-au ridicat în picioare, aplaudînd minute în șr. Profesorul Guillermou l-a prezentat elogios ca pe unul din marii poeți europeni, apoi studenții au comentat pe text poezii de Arghezi. Au urmat întrebări puse poetului și răspunsurile acestuia. Una din întrebări se referea la poezia **Duhovnicească**.

— E o poezie revoluționară, a ținut să precizeze poetul.

La sfîrșit, Mițura a recitat poezia ce-i fusese dedicată de tatăl ei, **Cîntec de adormit Mițura cînd era mică**. După care Arghezi a oferit autografe, pe volumul apărut la Seghers și pe o fotografie înfățișîndu-l pe poet între pomii înfloriți de la Mărțișor. Într-o tabletă trimisă de la Paris și publicată atunci în **Gazeta literară**, el a evocat acest moment sorbonard.

★

Recepție la ambasada noastră din Paris, în cinstea poetului. Lume multă : diplomați, scriitori și ziariști, oameni de cultură. Cineva îi prezintă lui Arghezi un bărbat tînăr, brunet :

— Atașatul militar al ambasadei române...

— Cum, dumneata ești militar ? îl întrebă poetul.

— Da, maestre, sînt colonel.

— Și de ce nu ești în uniformă ? Uite, fă-mi, te rog, o plăcere. Îmbracă-ți uniforma de colonel și vino așa la recepție. Vreau să văd un ofițer român la Paris.

Ofițerul a plecat și, cum locuia aproape, s-a întors îndată, în uniformă militară de gală. Poetul l-a privit emoționat și l-a îmbrățișat îndelung.

★

Trei ani mai tîrziu, pe la mijlocul lui iulie, Arghezi se stingea la București. Cu puțin înainte, îi murise soția, Paraschiva și, sub impresia marei dureri încercate atunci, poetul a scris o emoționantă baladă despre Paraschiva din Buneștii Bucovinei.

Dim. PĂCURARIU

„Aceeași melodie, fierbinte și deplină"

E toamnă iarăși și sîntem iarăși la Mălini „Ca în preajma unei mari iubiri", într-una din casele mari ale sufletului nostru. Sub roiurile de frunzare ce se cern necurmat ca o metaforă a mereu tînărului Poet se instaurează pentru o clipă eternă capitala poeziei tinere din România. Și nu atît laurii simbolici merită a fi amintiți — deși, într-o ordine vegetală a lucrurilor, s-ar cuveni să vorbim despre cununi de cetină și brîndușe de toamnă — cît întîlnirea întru spirit a generațiilor literare, care se pot revendica cu aceeași îndreptățire de la spiritul „luptei cu inerția" — întîlnire care face din acest loc al extremului nord moldav un topos privilegiat al poeziei. Ceea ce se petrece toamnă de toamnă la Mălini, la Suceava și în alte locuri ale acestui pămînt binecuvîntat, este mai mult decît o întîmplare culturală ; este un fenomen benefic, avîndu-și adică o fermă legitate și legimitate. Este legitatea continuității, a succesiunii firești a generațiilor care se traduce prin conectarea la marile ritmuri ale evului contemporan.

„Acest timbru de limpezi cristale", care înseamnă convergența tinerelor voci ale liricii românești sub umbra protectoare a castanilor și merilor de la Mălini, este și o metaforă a emulației creatoare. Prezidează, la aceasta prestigioase voci lirice și critice ale literaturii contemporane, prezența unor nume de relief ale culturii noastre în jurul concursului Labiș, ceea ce înseamnă un plus de greutate al acoladei care poartă în filigran silueta emblematică a „puiului de cerb". Ar fi excesiv să credem că destinul poeziei românești se împlinește numai sub semnul toamnei de la Mălini, dar sîntem convinși că acest destin se poate realiza asociindu-și-o și protejînd-o. Mai mult, sau altfel spus, asumîndu-și semnul îndrăzneț al unei poezii pe măsura acestui timp : „sobră-armonie, pururea vie / Nezdruncinată putere-n tărie".

Viorel DÂRJA

230 de autori, din 31 de județe și municipiul București, peste 1 000 de poezii — cifre care traduc bilanțul participării tinerilor poeți la cea de-a XVI-a ediție a Concursului național de poezie „Nicolae Labiș", Suceava, 1984. Un juriu exigent, din care au făcut parte **Anghel Dumbrăveanu** (președinte), **Sergiu Adam, Andi Andrieș, Ion Beldeanu, Crăciun Bejan, George Damian, Ion Gheorghe, Ion Horea, Mihail Iordache, Marcel Mureșeanu, Ion Paranici, Nicolae Prelipceanu, Constantin Pricop, Laurențiu Ulici,** a acordat următoarele premii : Marele premiu „Nicolae Labiș" : **Ion Manole** din Suceava ; Premiul Uniunii Scriitorilor : **Nistor Tănăsescu** (Florica — Buzău) ; Premiul revistei „România literară" : **Liliana Petruș** (Orăștie — Hunedoara) ; Premiul revistei „Luceafărul" : **Mihai Gălățanu** (Galați) ; Premiul revistei „Contemporanul": **Iuliana Paloda** (București) ; Premiul revistei „Convorbiri literare" : **Luminița Potîrniche** (Galați) ; Premiul revistei „Cronica" : **Liliana Ciornei** (Cîmpulung Moldovenesc) ; Premiul Editurii „Junimea" : **Radu Florescu** (Borca — Neamț) ; Premiul revistei „Ateneu" : **Dan Bodnar** (Suceava) ; Premiul revistei „Tribuna" : **Ioan Băducu** (București) ; Premiul revistei „Familia" : **Virgiliu Vera** (Hunedoara) ; Premiul revistei „Orizont" : **Ion Botezatu** (Oituz — Bacău) ; Premiul ziarului „Zorii noi" : **Mariela Rotaru** (București) ; Premiul Centrului de Librării Suceava : **Georgeta Pătrașcu** (Brăila) ; Premiul Comitetului Județean Suceava al Uniunii Tineretului Comunist : **Sorin Davițoiu** (Cîmpulung Muscel); Premiul Comitetului Județean Suceava de Luptă pentru Pace : **Camelia Corlățeanu** (Suceava).

Calendarul manifestărilor prilejuite de încheierea concursului a înscris, alături de festivitatea de premiere, care s-a desfășurat la Mălini, în fața Casei memoriale „Nicolae Labiș", șezători literare la : Liceul Pedagogic „Emil Bodnăraș", Liceul Economic și de Drept Administrativ, Liceul Nr. 2 din Suceava, căminele culturale Băișești—Cornu Luncii și Sadova, unde au participat, alături de membrii juriului, poeții : **Clement Antonovici, George Bodea, Denisa Comănescu, Ion Cozmei, Viorel Dârja, Gh. Lupu, Victor Rusu, Horațiu Stamatin, Elena Ștefoi** și **Mircea Tinescu.** (V. R.).

Ceea ce naște din pămînt

**Pămîntul a fost sculptat
cu foarte mulți ani în urmă :
pentru că artistul a murit
prea devreme
ne-a lăsat doar în manuscris :
universul.**

**Pămîntul este cea mai mică parte a
întregului.**

**Pămîntul are un pămînt al său
pe dinăuntru și pe dinafară.**

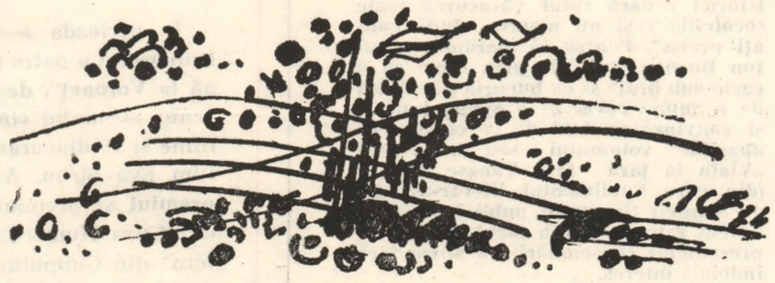
**Pămîntul pămîntului
are și el părinți
care sînt
pămînt.**

**Pămîntul este format din
mai multe pămînturi :
pămîntul vetrei
pămîntul focului
pămîntul cenușii ;
iar în toate :
pămîntul dragostei
pămîntul de dragoste
pămîntul din dragoste.
Pămîntul este o rădăcină
cu foarte multe rădăcini
ce se prind cu un capăt
de Univers și cu altul
de casa părintească,
în lume există numai rădăcini
nimeni nu este frunză
nici frunza nu este frunză,
nimeni nu este fruct
nici mărul nu este fruct,
și celelalte
toate sînt rădăcini
și oamenii.**

**Pămîntul a fost sculptat
cu foarte mulți ani în urmă ;
de-atunci a urmat să fie
pictat,
scris,
cîntat
neterminat...**

**Și artistul moare mereu devreme
nu de-atunci
dintotdeauna moare prea devreme
astfel că noi trebuie să
continuăm să
durăm ...**

Elena CÎMPAN

La Bucovina

**Se cerne, tomnatec, lumina
Ca-n veacuri de mult, de-nceput,
Aici unde scriu Bucovina ...
Și fluiere vechi se aud**

**Departe-aproape-s și cerbii,
Ciudatele nunți iar pornind,
Pălește și sulița ierbii,
Povești prin păduri presimțind**

**Ca peste, de umbre, chemare,
Sub soare tîrziu mă aplec ...
Mi-e inima în sărbătoare,
La masă cu vinuri petrec.**

**Aici sînt acasă, știu bine,
Poemele curg mai ușor,
Mi-e sufletul între lumine ...
Cînd spun Bucovina, spun dor !**

Arcadie ARBORE

Deplina împlinire

**Dulcele rod al cîmpiei se-arată necuprins
la temelia universului unde,
cu nemurire, patria vrea să ne inunde.
Poetul ne locuiește, din toate descins !**

**El este fiul patriei, mirele îndeplinind
lucrare grea cînd clipa se toarnă-n veșnicie.
Flacăra laptelui plutește în prunci și în glie
se-aud corăbii zburătoare oprind.**

**Pentru numele tău nu cunoaște popas,
in el exiști definitiv încoronată regină.
Dulcele rod al cîmpiei se face lumină,
timp de slavă că izvorul coboară în ceas
deslușind tuturor împlinire deplină.**

George GAVRILEANU

Patria

**Pe-un picior de plai flutură
steag de purpură ;
pe-o gură de rai, timp egal
ca o rodie-aburindă ; val de val
ce liniște înaltă mă sărută blînd,
ca un fluture florile de cîmp
și iarăși cîntecul ei
undă de undă ierbii, cîmpiei ;
limpede îmi este gîndul și se poate,
iată, visa cu ușile deschise și ferestrele toate ;
ca o floare-n fața lumii cu petalele roșii
casa aceasta — patria — cu moșii-strămoșii.**

Vasile GRAMATICU

Cîntec

**Pasăre albă, rotitoare, ca obcinile Bucovinei
Izvorul îți cunoaște setea întrebărilor,
Cîntecul serii te poartă prin vii
Cu arome, livadă de aștri
Acoperă cărările acestei patrii,
Stejarii cu dragoste învelesc pămîntul
Să nu i se audă fremătarea,
Chemarea lui e obsesie,
Mă pierd adînc în graiul tău, pasăre albă.**

Viorica PETROVICI

Amintiri despre țară

**Se-ntîmplă uneori să întîlnesc pădurea
ca o pasăre albastră cu aripi de răcoare,**

**se-ntîmplă uneori să prind în palme
fluturii de aur ai grîului și ai veșniciei,**

**uneori se-ntîmplă să ard
la hotare de răscruce**

**de-atîtea ori se-ntîmplă țara s-o întîmpin
la poarta prin care intră cocorii.**

Vlad POGOREVICI

Drum

**Ne vom întoarce
sub povara zăpezilor înalte
să sărutăm țărîna cărării
celei dintîi dimineți.
Albă lumină răspîndi-vor
stelele peste numele nostru
și teii
de-atîta soare băut
părintește se vor apleca
asupra inimilor, deasupra-ne
se va-nălța cîntecul
peste pădurea
memoriei.
Ne vom întoarce,
prin timp,
cu toții ne vom întoarce ...**

Nicolae CĂRUNTU

Destin

**Dă-mi și mama-mi dădea auzul —
Dă-mi și mama-mi dădea cuvîntul.
Dă-mi și muzica mișcă planetele.
Amurgul zeilor, nașterea creierului.
Firul ierbii străbate tîmplele.
Florile-mi întărîtă sîngele
Liniștea lutului care voi fi.
Asemeni luminii bate inima
Pe cuvîntul încă umed.
De ziua mea se-ntorc oierii
Și parcă-mi intră munții-n casă
Trudim în zodia tăcerii.
Unde gîndirea-i mai mănoasă.
Gutuia coaptă urcă miere
Dulci luminări respiră plopii
Cuvintele-s o adiere
Care-mblînzește văi cu dropii.
Fără sfîrșit s-a strîns în poame
Lumina. Sufletul e viu
De-aceasta toamna-mi este foame,
Născut din rodul ei mă știu.
De sămînța cîntătoare
Se umple carnea mea vie.
Ființa de taină adie.
Creierul își începe lucrarea.
Inima tînără — cal nărăvaș
Nechezul tău de sub pămînt
Dezgroapă izvoarele
Năvălind fără milă.
Un echilibru nesfîrșit foșnește.
Octombrie-mi ia pulsul.
În sînii calzi vuiește laptele
Veșniciei materne.
mi mut auzul de pe-o stea pe alta
Multiplicat nemuritor rodirii.
Pune-un strop de vin pe rană
Ochi în ochi lumina arde
Raza izvorînd din cană
Duce vinul mai departe.
Șade vremea unsă-n miere,
Iar eu spun ce se cuvine :
Maică țărnă, dă-mi putere
Să mă culc senin în tine.**

Gheorghe LUPU

„...în proza aceasta se desființează scena"

Interviu cu prozatorul VASILE ANDRU

— Vasile Andru, mai întîi o întrebare „de latitudine" : Cum se simte un „nordic" în Capitală ?

— Capitala este locul unde provinciile nu încetează niciodată. Eu știu că nici Bucovina nu încetează în București. Poate de aceea eu n-am strigat niciodată : „de ce m-ați dus de-acasă !" Iată o situație : cînd am fost în Siracuza, mă simțeam acolo în largul meu, de parcă eram în Rădăuți... Reiese de aici că Rădăuțiul rămîne un etalon lăuntric ; dar mai reiese că „nordicul de mine" este foarte adaptabil geografic. Oricum, Bucovina îmi este o referință heraldică. În cîteva proze ale mele se vede asta.

— De la Iutlanda posibilă cu care debutai în 1970, după care au urmat două volume de povestiri și două romane, proza ta a cunoscut o evoluție. Acum, în volumul O zi spre sfîrșitul secolului, se observă o reevaluare a mijloacelor de exprimare...

— O reevaluare a mijloacelor de exprimare încercam încă de la prima mea carte. Unele proze din volumele mele anterioare au aceeași dinamică internă ca și cele pe care le scriu azi. Vezi, spre exemplu, **Colindul dificil**, un text din 1967 ; sau **H de la hîrtie**, scris în 1971 și publicat doi ani mai tîrziu. Desigur, proza mea a cîștigat, progresiv, în expansiune și trăire. În recentul volum mi se pare că am găsit tonul și forma care mă exprimă cel mai bine.

— Marele cîștig al ultimului tău volum constă, cred, în libertatea pe care o lași cititorului de a reclădi, de a re-face edificiul-cadrul propus de tine.

— Da, în proza aceasta se desființează scena. Ca atare, textul încetează să fie „înscenare". Sau altfel zis : scena tinde să fie lărgită pînă la scara lumii.

— Cele 14 proze, rod al acumulărilor livrești și al împletirii acestor acumulări cu știința scriiturii, devin, în majoritate, „careuri enigmatice" care, o dată cu dezlegarea lor, produc cititorului avizat satisfacții dintre cele mai mari.

— Voi spune că aceste 14 proze din **O zi spre sfîrșitul secolului** nu sînt deloc rod al acumulărilor livrești. Ele sînt marcate vizibil de o revoltă anti-livrescă ; ele sînt rod al unei re-ascultări genuine a înțelepciunii trupului. Am făcut o asemenea scuturare de livresc și cînd scriam **Mirele**. Dar cu recentul volum, am dus încercarea și mai departe, spre non-artificiu, spre firesc. Careuri enigmistice, ai zis ? O singură proză, în acest volum, ar fi mai dificilă, mai „hermetică". Este vorba de **Explozie de genă**. Dar și acest text e accesibil, mai ales citit fără crispare și fără obsesia simbolisticii, adică rămînînd la perceperea sensului propriu. Despre **Explozie de genă**, un critic a scris că este o proză ratată. Iar Mircea Horia Simionescu mi-a zis că aceasta e una din prozele cele mai reușite din sumarul cărții. Aștept o a treia opinie, dacă se va putea, de la cititorul anului 2001. Cît despre restul textelor, nu cred că pun dificultăți de receptare: Nimic enigmistic : e doar o încercare de a cuprinde timpul nostru prin cîteva „eșantioane" de secol 20.

— Ce crezi despre „Pagini bucovinene"?

— Scriitorii suceveni fac un grup cu o fizionomie proprie, iar „Pagini bucovinene", o dovedesc din plin. Mă întreb despre posibilitatea ca ele să apară detașat de „Convorbiri". Am citit în aceste „Pagini" poezie bună semnată de Marcel Mureșeanu, George Damian, Constantin Ștefuriuc (poet cu existență discretă), Cornelia Maria Savu, Ion Beldeanu, Mircea Tinescu, Viorel Dârja, Victor Rusu, George Bodea, Horațiu Stamatin. Cronica literară este la înălțime prin Mihail Iordache, un critic care și-a arătat iscusința încă de acum 15 ani, cînd scria despre proza lui Ivasiuc. Remarc și critica lui Octavian Nestor ; și a lui Dumitru Brădățan, spirit sprinten și deschis la inovație. Citesc proză de Ion Filipciuc, autor al cărui volum **Vămile cireșului** se înscrie printre reușitele promoției '80. Mai pot cita prozatori suceveni interesanți : Onu Cazan, Constantin Badersca, Didina Hrenciuc. La fel, Constantin Blănaru care se nevoiește să arate, de cîțiva ani, că este cel mai grozav inspector din sud-estul Europei ; dar eu știu că el este un prozator care îngroapă în el cealaltă jumătate, tenebroasă, a romanului său **La lumina zilei.**

— Cum apreciezi faptul că unii dintre scriitorii bucovineni aflați acum în București ori în alte centre ale țării (te-am numit aici și pe tine), păstrează o tăcere ciudată, deși au fost adeseori solicitați. Chiar nu-ți este dor de Bucovina ?

— Eu zic că scriitorul bucovinean se bucură cînd este solicitat. Iar dacă nu se bucură, și dacă păstrează tăcere, atunci cu siguranță că el (absentul) este în pierdere, nu Suceava. Căci Suceava nu este niciodată în pierdere. E unul din locurile care nu pot pierde. În ciuda a toate. În ciuda a multe. Ce să-ți mai zic ? Am în buzunar o foaie C.F.R. clasa I, luată de la Uniune, am vizat-o pentru rapidul 55, cu destinația Vicșani — Mușenița. Știi unde este Vicșani. O gară reper. Voi face o întrerupere la Suceava. Așadar, pe săptămîna viitoare.

Convorbire realizată de **George DAMIAN**

CADRAN

UN POET AL SATULUI

E desigur o bucurie a sufletului să-l citești pe Ion Burnar scriind despre sat. Și nu pentru că n-ar exista suficientă poezie despre viața la țară, ci pentru că multe asemenea versuri nu exprimă altceva, vorba lui Marin Sorescu (Vatra nr. 9 a.c.), decît „dorința (autorului, evident n.n.) de-a epata", dorință care de cele mai multe ori „trece înaintea ambiției de-a spune realmente ceva". Golită de emoție, mimînd sau vulgarizînd faptul de viață, o astfel de poezie (practicată cu sîrg de unii condeieri tineri) nu-și poate găsi drum spre inima cititorului. În cel mai bun caz, poate amuza. Cunoașterea „după ureche" a realității n-a făcut niciodată casă bună cu literatura. Ion Burnar suferă de o mare sinceritate (condiție esențială, dealtfel, a actului creator). El vede satul cu ochiul proaspăt al celui care-i străbate zilnic ulițele și-i percepe ritmurile din interior, direct și fără menajamente. Aceasta îi și permite să declare : „Stimați poeți și critici literari / eu Ion burnar din dragomirești / cronicar al satului crescut / cu spinoza și cu sfaturile tatălui meu / vă spun că la noi tractorul ară pe tarla / și pîinea-i mai albă într-adevăr / că nu se moare de fericire totuși / inima noastră crește sau scade / doar în funcție de grîu de prunci și de pace".

Caracteristica esențială a versurilor lui Ion Burnar rămîne franchețea zicerii. Poetul ridică vălul falselor nostalgii și reverii edulcorate spre a ne descoperi o lume autentică, palpabilă și, tocami de-aceea, impresionantă prin simplitatea ei necăutată. Plăcerea de a polemiza nu-i lipsește și-i dreptul său s-o facă, atît timp cît implicarea și talentul îi conferă creditul necesar : „Ce să vă fac domnilor istorici / dacă satul vă-ncurcă toate socotelile / și nu moare după cum ați prezis". Pentru că maramureșanul Ion Burnar vine „de prin lume cu o carte sub braț" și cu bucuria năvalnică de a spune ceva. Și o spune frumos și convingător. Iată de ce credem că apariția volumului său de versuri „Viața la țară fără Tănase Scatiu" (din care Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului publică un consistent grupaj, care a făcut și obiectul prezentelor consemnări) va stîrni fără îndoială interes.

Ioanid DELEANU

Coordonatele devenirii noastre

(urmare din pag. I)

moriale „Nicolae Labiș", la Mălini, și „Eusebiu Camilar", la Udești și o expoziție permanentă de etnografie la Vatra Dornei. Scriitorii care activează în această zonă a țării beneficiază de un Cenaclu al Uniunii Scritorilor și de o publicație lunară „Pagini bucovinene", iar artiștii plastici de un cenaclu, o galerie de artă și de 7 ateliere de creație. Dealtfel, Festivalul național „Cîntarea României" oferă tuturor artiștilor profesioniști și amatori, tuturor celor pasionați de artă, cadrul generos de afirmare a talentului și măiestriei lor creatoare, de propulsare a valorilor tradiționale și actuale ale culturii și artei sucevene.

O nouă etapă de mari transformări revoluționare pe multiple planuri se deschide odată cu cel de al XIII-lea Congres al partidului. Hotărîrile și orientările care vor fi adoptate se vor constitui într-un amplu program de muncă al întregului popor pentru consolidarea cuceririlor și crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construirea comunismului în România. Succesele de pînă acum constituie temeiul încrederii ferme că făuritorii de bunuri materiale și spirituale de pe aceste frumoase ținuturi românești, toți sucevenii își vor consacra și în continuare devotamentul, priceperea și elanul lor materializării istoricelor documente, îndeplinirii grandioaselor obiective de ridicare a patriei scumpe pe noi culmi de civilizație și progres.

FELURIMI

LOGOSFERA

„Prima carte pe care se cuvine s-o publice un poet trebuie să fie cea de-a doua pe care o scrie" (Nicolas Guillén).

„Marx îl știa pe de rost pe Shakespeare". (Ernesto Sábato).

„Am murit pentru frumos". (Emily Dickinson).

Elvire Murail, 25 de ani, cîștigînd premiul primului roman : „Vreau să fiu celebră și atrăgătoare ca să distrug mai bine".

Literatul ? „. . . acel tip care căzînd de pe acoperiș observă o greșeală de ortografie pe o firmă". (Nabokov)

Valoarea marilor scrieri literare „stă nu în aceea că ne distrează sau ne distrag de la griji și nici în aceea că ne lărgesc cunoștințele despre oameni și locuri, ci în faptul că ne ajută să știm ce credem, întărindu-ne însușirile cele mai nobile pe care le avem și făcîndu-ne să fim nemulțumiți de eșecurile și limitele noastre". (John Gardner).

„Sînt cărți care ocupă în viața noastră același loc cu părinții, cu cei dragi și experiențele mari". (R. Emerson)

Dumitru **BRĂDĂȚAN**

Așteptînd ziua 1300

(urmare din pag. I)

cere", „Stația de concasare", „Depozitul de cărbune", „Centrala termică de pornire", „Stația electrică", „Stația de tratare chimică a apei"... Unele cu înfățișări definitive, altele în alcătuiri cărora fiecare zi le împlinește trupul. Toate într-un spațiu în care hărnicesc gîndirea și forța. În care lucrează priceperea. Pentru ca proiectele să devină amintire. Stare de nostalgie. Da, o astfel de stare, fiindcă profesioniștii șantierelor trăiesc nostalgia despărțirii de proiecte, de locul unde au construit. Unde și-au lăsat, „puse în operă", diminețile și înserările, zilele lor nici una la fel cu alta. Și convingerile, și inteligența lor. Inginerul State nu va fi, cred, încercat de o asemenea nostalgie. Întrucît nu e constructor. Deși, ca reprezentant al beneficiarului, gîndește și se zbate împreună cu cei care — asemeni unor arhitecți — pregătesc, metodic și artizanal, „ființa" cazanului nr. 1.

— Lucrez aici de cînd terenul nu era al nostru. E o experiență unică pentru mine. În facultate, pe care am absolvit-o acum patru ani, nu m-am pregătit pentru viața de șantier...

— Înțeleg că v-a fost și greu...

— Esențial este că am depășit asemenea momente.

— Nimic însă din ceea ce a rămas de făcut nu-i ușor. Golul acela trebuie să devină cazanul nr. 1, care, deocamdată, pe o platformă de preasamblare, fragmentat, cunoaște încă temperaturile sudurii, controlul razelor gamma.

*— De luna aceasta începem **să-i montăm pereții** membrană.*

Și golul din imensa construcție metalică va depăși granițele visului, ale aspirației. La capătul a 1 300 de zile de îndîrjită bătălie cu anotimpurile, cu capriciile lor, cu lipsa de experiență, prima capacitate de producție se va afla în „dialog" cu cetățile industriale ale Sucevei.

★

Mai aproape de ceea ce va fi una din cele două estacade din preajma viitoarelor cazane (benzile rulante din ele vor transporta, zilnic, cărbunele din 8 trenuri a 50 de vagoane fiecare) pare o sugestie. Urcă în aer, solemn, asemănător unor trepte pe care o flacără olimpică se înalță în numele simbolului.

În numele energiei tinere.

CONSEMNĂRI

• Consfătuire internațională

În cei trei ani care au trecut de la darea în folosință a Observatorului Astronomic din Suceava, acesta a devenit deja o instituție cultural-științifică cunoscută în întreaga țară, dar mai ales în județul Suceava.

Alături de activitățile curente cu marele public : programe de planetariu, observații astronomice, seri de întrebări și răspunsuri, la care anual participă peste 50 000 de persoane, aici se organizează cercuri și cursuri de astronomie, sesiuni de referate și comunicări științifice. Recent s-a desfășurat cea de a opta consfătuire a Comisiei de probleme de fizică și evoluția stelelor, organizată în cadrul colaborării multilaterale dintre academiile de științe din țări socialiste.

La lucrări au luat parte delegați din R. P. Bulgară, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S. și Republica Socialistă România.

Consfătuirea a discutat și definitivat planul de cercetări în comun privind fizica și evoluția stelară pe perioada 1986—1990, precum și programul manifestărilor științifice ce vor fi realizate, în colaborare, de instituțiile participante.

Dezbaterile s-au axat, de asemenea, pe modalități de utilizare a energiilor neconvenționale și de dezvoltare a tehnicilor moderne pentru valorificarea acestora. Cu acest prilej, a avut loc o sesiune de comunicări pe teme de astrofizică.

Dimitrie OLINICI

• Sesiune științifică

La Institutul de subingineri Suceava s-au desfășurat lucrările sesiunii științifice dedicate Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român. La lucrările sesiunii au participat cadre didactice și cercetători de la București, Iași, Timișoara, Oradea, Craiova, Ploiești, Baia Mare, Brașov, Suceava. Cele 122 de comunicări au fost prezentate în cadrul a șapte secțiuni (științe sociale, istorie, lingvistică, literatura română și universală, matematică, fizică, chimie). Desfășurate la puțin timp după încheierea unei alte manifestări științifice de prestigiu, cea de-a treia conferință națională de variatoare elastodinamice — lucrările sesiunii au dovedit existența unui real potențial de cercetare la Suceava.

(V. D.)

• Toamnă la Voroneț

În perioada 4—7 octombrie a.c. s-a desfășurat la Gura Humorului a patra ediție a Festivalului interjudețean „Toamnă la Voroneț", destinat foto și cineamatorilor care practică genul poemului cinematografic. Au participat în concurs 32 filme și 19 diaporame. Președintele juriului a fost criticul de film Eva Sîrbu. **Amintim rezultatele sucevenilor : Marele premiul și premiul A.C.I.N. :** Cineclubul Casei de Cultură din Gura Humorului ; **Premiul al II-la :** Cineclubul „Metafora" din Cîmpulung Moldovenesc : **Premiul A.C.I.N. pentru debut :** Cineclubul Casei de Cultură a Sindicatelor din Suceava **(pentru film) ; realizatorii** Iarema Oneșciuc **din Gura Humorului (premiul al III-lea),** Felix Smetaniuc **din Suceava (mențiune) și** Dumitru Ulian și Vasile Grîul **din Gura Humorului (premiul Consiliului Popular al Orașului Gura Humorului) (pentru diaporame) ; și Mențiunea specială a juriului pentru comentariu de film :** Constantin Cojocaru **din Gura Humorului. (P. D.).**

• Expoziție

Cinci pictori din Gura Humorului expun la Galeria de artă din Suceava : Irina Tincu, Corneliu Tincu, Viorel Grigoraș, George Gavrileanu și Radu Bercea. **Expoziția antologhează cele mai bune lucrări, din ultimul timp, ale artiștilor. Peisaje aparținînd unui spațiu recognoscibil prin frumusețea lui aparte, portrete, naturi statice, într-o „pronunție" clară, lucidă, cu o cromatică reținută, iată ce ne propune acest distinct și distins grup. (M. L.).**

• Decadă

În cadrul unei Decade a Culturii botoșenene a avut loc și cea de a VIII-a ediție a manifestării „Scriitorii pe meleagurile natale". Din partea Cenaclului Suceava al Uniunii Scriitorilor au participat poeții Ion Beldeanu, George Damian și Marcel Mureșeanu. Șezătorile literare, dezbaterile privind condiția tînărului scriitor, de la Botoșani, Dorohoi și Pomîrla, s-au înscris ca momente de referință în viața culturală a județului. (L. M.).

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DARJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA.
Tehnoredactare : Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURA ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTA SUCEAVA
Str. Mihai Viteazul nr. 48